

avantgarde:

*Szó szerint: előőr, azoknak a XX. századi művészeti irányzatoknak a neve, amelyek a művészi forma gyökeres megújítására törekedtek, ugyanakkor az élet megújítását is hirdették...” (Net: Idegen Szavak Szótára);
„Az irányzatokban többnyire nincs semmi közös, csak a lázadás, a formabontás vagy építés szándéka.” (Wikipédia)*

A VILÁG LEGSZEBB SZAKMÁJA

A Pécsi Ifjúsági Központ IH Galériájában volt legutóbb kiállítása Deli Gábor hunyadvárosban élő festőművésznak, aki több mint egy évtized festéssel töltött időszak után, harminc-egynéhány évesen iratkozott be a PTE Művészeti Kar festő szakára, hogy Tolvaly Ernő, később Losonczy István DLA festőművész tanítványaként új ismereteket, művészbarátok értő közösségében pedig új élményeket szerezzen.

- Hogyan jutott el a festészethez?

- Bár az életrajzomban Kiskunfélegyháza szerepel, valójában Bugac mellett, Móricgáton születtem. Ide kötnek gyermekkorom legszebb emlékei. Több állomás után 1990-ben Kecskeméten kötöttem ki, s hat évig dolgoztam az autista tagozaton. Valójában nagyon sokáig zenész akartam lenni. Gitároztam, énekeltem. Volt, hogy egyszer születésnapra mentünk, s nem volt pénzem ajándékra. Azt mondta erre egy festőművész barátom, hogy ugyan már, fessek egy képet. A többiek is valahogy komolyan vették, bezártak egy szobába, hogy csak akkor jöhetek ki, ha kész a festmény. Én értem a viccet, hozzáfogtam dolgozni, aztán egyre jobban belemelegedtem. Akinek végül odaadtam, épp képzőművész volt, s csodálkozva mondta, hogy azonnal fogjak hozzá komolyan foglalkozni ezzel.

Bruncsák András szabadiskolájában kezdtem el rajzolni, festeni. 1997 óta tartozom a Kecskeméti Képzőművészek Körébe. Ez időtől vannak kiállításaim is. 2000-ben a képzőművészeti főiskoláról elküldött tanárok Szarvason szerveztek egy „ellen”-iskolát, s ezen a Kísérleti Művészeti Egyetemen tanultam én is két éven át, a megszűnéséig. 2004-ben vettem fel Pécsre, s kétévi halasztás, s akkor már komoly festő-múlt után, 2006-ban nappali tagozaton kezdtem el itt a tanulmányaimat. Most leszek utolsó éves hallgató.

- A pedagógus szakmában töltött éveket követően nem volt furcsa megint beülni az iskolapadba?

- Azt mondják, az igazi festő, ha mást csinál is, festő marad, s akkor is az, amikor csak a „fióknak rajzol”. Úgy is mondhatom, hogy a festő lényegében mindig ezen a pályán van, legfeljebb nem veszi észre. Egyszer azért el kell döntenem, hogy ezt – annak minden velejárójával – felvállalja-e az ember, s ez nekem kicsit korosabban adatott meg. Ezért-e vagy másért: nekem az egyetemi évek nem a klasszikus értelemben vett tanulást jelentik. A tényleges ismeretszerzésnél többek, maradandóbbak az itt megélt nagy beszélgetések: tanárokkal, társakkal. Ezek segítenek abban, hogy tudjam, innen ide tartok.

Az is érdekes egyébként, ahogyan irányítanak a mestereim. Egyik reggel lementem dolgozni a műterembe, s amikor elfáradtam, pihenésképpen festettem egy szobabelsőt (Szobában II.). Épp gondolkozni kezdtem, hogy hogyan tovább, amikor bejött Ádám Zoltán Munkácsy-díjas festőművész, s a képre nézve rám szólt, hogy hagyjam abba: ez a kép már készen van, nem kell túldolgozni. Behívta a mesteremet is, aki szintén ugyanezt mondta, s azóta már én is megbarátkoztam vele ebben az először kidolgozatlan tünő formájában.

- Tolvaly Ernő a magyarországi avantgárd egyik kiemelkedő alakja volt. Milyen emléket őriz róla?

- Amikor festettem az „Expresszív jelek” című képet, éppen a 20-as évek avantgárd művészetéről beszélgettünk vele. A kép farostra ragasztott újságpapír-alapra való festéssel kezdődött, de nem hozta meg a kívánt hatást, így elkezdtem az újságdarabokat letépedni róla. Ezzel egy nagyon izgalmas felület jött létre, amivel már élmény volt dolgozni. Egy korábban elkészült alaptémát vittem fel rá. A húszas évek kollázstechnikáját idézve, de alapvetően olajképet létrehozva hasonló tematikában készült a rá helyezett kisebb kép is, de nemigen beszéltek még egymással. Ekkor került a nagyobb képre a fehér rész, az a bizonyos expresszív jel, ami megadta a választ a sötétebb tónusú alsó képre. Ez a festmény az Országos Tudományos Diákköri Konferencián rögtön továbbjutott, s később is a mesterem legkedvesebb képe volt. Tolvaly Ernő 2008 decemberében váratlanul meghalt, így kerültem Losonczy István keze alá.

- Van példaképe?

- Hagyományos értelemben nincs. Nagyon szeretem a kecskeméti Szabó Pál vagy a múlt században alkotott Farkas István festészetét, de egyikük sem a példaképem. Imponál az általuk fémjelzett elhivatottság, tiszta szigorúság. Az, ahogyan gondolkodnak magáról a festészetéről.

- A művészember az alkotásokon keresztül is megpróbál válaszokat adni az őt foglalkoztató kérdésekre. Önt mi motiválja leginkább?

- Nem szoktam ilyen módon elemezni, magyarázni a munkáimat. Egyszerűen csak tükröt tartok vagy épp ablakot nyitok velük magamról és a környezetemről, az ért benyomásokról azoknak, akik ezen a nyelven, mondjuk úgy, hogy a művészet nyelvén értenek. Még egyszerűbben: nem azért festek, mert „meg akarom mutatni”, hanem mert festeni *kell*. Sosem voltam például az a mindenáron kiállító típus. Ha valaki fest, a dolgoz csak ront, ha arra gondol, hogy ez eladható vagy kirakható legyen. A festés a világ legszebb szakmája, de legalább ennyire magányos dolog is.

Ha stílusirányzatot kell mondanom, az expresszivitás, annak mindenféle kifejeződése áll a legközelebb hozzám. Ez talán a robbanékony belső természetemből is fakadhat. Az expresszív szenzibilis festészet körébe sorolják a munkáimat, ami a német expresszionistáktól eredeztethető, de nem az. Félig absztrakt, félig figurális formákat is gyakran szerepeltetek. A szenzibilitás a művészetben olyasfélét jelent, hogy különösebb ábrázolási igény nélkül átjön a vásznon, s a befogadó érzékein keresztül megfoghatóvá válik az alkotó belső világa: érzései, hangulata, elégedettsége vagy elégedetlensége.

- Nem egy képe bántóan sötét, ijesztő szemű figurákkal.

- Ez nem elégedetlenség, ha arra gondol. A komor, kicsit depresszív, kicsit szenzibilis képek inkább túlérzékenységről vallanak.

- A „Niké” című képén a tehetetlen, sajnálatra méltó, csúnya emberalak mellett egy vázában virág áll. Ez tudatos ellenpontozás?

- Nem méricskélek. Ilyen a világ. Ilyenek vagyunk. Az elfogadás alapélményével nézve ezek az emberalakok nem csúnyák egyébként, csak meggyötörtek, érzékenyen reagálnak a világ dolgaira – s végképp nem „rosszak”.

- Mikor lesz befejezett egy kép?

- Van erre egy bevált módszerem. Nem hagyom becsapni magam az elkészült kép szinte eufórikus örömeivel. Ha úgy érzem, hogy kész, egy mozdulattal befördítom a falnak, két napig

rá sem nézek, s ha napok múltán elővéve még mindig átjön a képen az, amit festeni akartam, akkor mondom rá, hogy kész.

- A „Szobában I.” című festménye 120-100 cm. Általában ilyen nagyok a munkái?

- Most már igen. Egyrészt beleszoktam ebbe a méretbe, másrészt a mesterem is megerősített abban, hogy ez a kifejezésvilág megkívánja a nagy felületeket.

- Hány festménye van?

- Nem tudnám megmondani. Az, ami a különböző katalógusokban van, a teljes anyagnak csak egy része. A legtöbb képemet elajándékoztam, barátoknál vannak. Ha valaki elkér tőlem egy festményt, mert az neki nagyon tetszik, tudom, hogy jó helyen lesz, meg fogják becsülni. Nem célom, hogy pénzre váltsam őket annak ellenére, hogy ez olykor elkerülhetetlen. Így például vásárolt már tőlem képeket az Amadeus Művészeti Alapítvány is. Annak, hogy nem szeretek kiállítani, van egy prózaibb oka is: - Mondja, az utca emberének tetszenének az én képeim?

- Nem mindenki olyan, mint én, hogy ez miért sötét, az a figura meg miért nem mosolyog.

- Nem, de higgye el, ezt a fajta festészetet még mindig körülengi az idegenkedés. Jobban szeretem csak a barátaimnak megmutatni a képeim. A szakma figyelme az más. Az országos nagy tárlatokon, inkább csak hiúságból, de szeretnék mindig ott lenni. Nem hagyom, hogy kizsúrizzenek. Nemrég, egyik festményem szerepelt Karlsruheban, s csoportos kiállításon voltam Bukarestben, Nagybányán.

- Mióta él a Hunyadivárosban?

- 1998 óta, s a városrészen belül a mostani már a második helyünk. Ha tehetném, még kintebb költöznék – a város szélére, ahol már nagy a tér, lehet kecskét, lovat tartani. Egyébként is különösképp vonzódok az Alföldhöz. Hegyek közt felnövő barátaim szokták kérdezni: - Mit lehet ezen szeretni? Nincs itt semmi, csak poros utak”. Erre én: A semmit is lehet szeretni. A poros útban éppen az a jó, mezítláb lehet menni a porban. A kutyáimmal fél délelőtt is elmászkalunk kint a határban. Én, ha elmegyek valahová, alig várom, hogy hazajöjjenek ide. Nem kell, hogy jobb legyen, mint Pécs vagy Budapest. Elég az, hogy más. Itt vagyok otthon. Nem tudnék élni külföldön sem. Hiába, én ezt a „semmit” szeretem.

Kada Erika